

Vaikutusten ennakoarviointi

Päätösesitys: ESR-hankehakemus, KUNTO – Uusilla kunnallisilla toimilla työkuuntoon ja työelämään. Hakemusnumero: 106756

Koonti hankkeen valmistelutyön vaikutustenarvioinneista 1.4.2021

Sisällys

Vaikutustenarvioinnin toteutus	3
Taustaa ja nykytilan kuvaus	3
Kuntalaisvaikutukset – alle 30-vuotiaat	4
Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 - 2023.....	4
Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin	6
Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	6
Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 - 2023.....	6
Työkykykoordinaattoreiden rekrytointi.....	7
Yrityskoordinaattoreiden rekrytointi.....	7
Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin	7
Ympäristövaikutukset	8
Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 – 2023	8
Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin	8
Talousvaikutukset	8
Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 - 2023.....	8
Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin	9

Vaikutustenarvioinnin toteutus

Vaikutustenarvioinnille on Lahden kaupungilla vielä vähän konkreettisia esimerkkejä keväällä 2021. Tämä vaikutustenarvioinnin koonti on kokeileva harjoitus siitä, miten vaikutustenarviointia voi dokumentoida päätösesitykseen ketterästi ja vähäisillä resursseilla. Valmistelulle oli vähän aikaa suhteessa hankkeen laajuuteen (noin 1 meur), kaksi viikkoa. Päähuomio on vaikutusten sanallisessa kuvaamisessa. Numeerista vaikutustenarviointia on syytä tarkentaa hankkeen aikana.

Aluksi pieni tiimi valmisteli KUNTO-hankeaihiota Teams-ympäristössä. Tämän jälkeen luonnos lähetettiin muille asiantuntijoille kommenteille. Asiantuntijoille ei lähetetty erillistä vaikutusten arvioinnin lausuntopyyntöä, vaan hankevalmistelusta koottiin vaikutustenarviointiin keskeisimmät vaikutukset suoraan valmistelutyöstä.

Hankevalmisteluun osallistuneet henkilöt valmisteluroolien mukaan:

- Henna Eskonsipo-Bradshaw, valmistelija (Lahden kaupunki, kehittäminen ja innovaatiot)
- Mari Kuparinen, esittelijä (Lahden kaupunki, elinvoima ja työllisyys)
- Heli Okkonen, asiantuntija (Lahden kaupunki, työllisyys ja kuntakokeilu)
- Sami Kuikka, asiantuntija (Lahden kaupunki, työllisyys ja kuntakokeilu)
- Miikka Venäläinen, asiantuntija (Lahden kaupunki, elinvoima ja yritykset)
- Katja Karevaara, asiantuntija (Lahden kaupunki, tilastot ja tutkimukset)
- Leila Kankainen, asiantuntija (PHHYKY, sosiaali- ja terveys)
- Päivi Karttunen, asiantuntija (Ladec, yrittäjyys ja yritysysteistyö)

Taustaa ja nykytilan kuvaus

Lahden seudun suurten kaupunkien heikoin työttömyystilanne (16,7 %), poikkeuksellisen hankala nuorisotyöttömyys (19,8 %), vaikea maahanmuuttajien työttömyys (32,9 %) (TEM Työnvälitystilasto 10/2020) sekä maan eniten syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä (20,4 %, NEET / THL Sotkanet) kertovat kaupungin erittäin haastavasta toimintaympäristöstä työllisyyden hoidossa.

KUNTO – uusilla kunnallisilla toimilla työkuuntoon ja työelämään -hanke rakentaa uudenlaisen kunnallisen toimintamallin, joka yhdistää terveys-, yritys- ja työnantajayhteistyön uudella tavalla. Mallilla tuetaan ja parannetaan heikossa työmarkkina-asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien työttömien alle 30-vuotiaiden nuorten työnhakijoiden työkykyä ja työllistymistä Lahden seudulle.

- Lahden seudulla kolmannen sektorin tarjoamia välityömarkkinoita on tarjolla nuorille melko hyvin ja Lahden kaupungin yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on tiivistä.
- Nuorten terveystalveluiden ja avoimille työmarkkinoille suuntautumista edistävien yritys- ja työnantajatalveluiden integrointi nuorten työllisyydenhoitoon ovat kuitenkin suuria haasteita ja nuorisotyöttömyyden kipukohtia.
- Siksi uudenlainen terveys-, yritys- ja työnantajayhteistyön kokonaisuus on hankkeen kärkenä.
- Priorisointi pohjaa myös uusimman OECD-raportin löydökseen, jossa terveysrajoitteet ja tulokseton työnhaku ovat olennaisimpia syitä työttömyydelle ([OECD Faces of Joblessness in Finland 2020](#)).
- Muita merkittäviä tutkimustuloksia ovat esimerkiksi Suomen akatemian rahoittaman Haavoittuvuuden eetos -hankkeen tulokset (HY 2017 - 2021: [Nuoret ja tukijärjestelmät haavoittuvuuden eetoksessa](#); Brunila, K., Mertanen, K., Ikävalko, E., Kurki, T., Honkasilta, J., Lanas, M., Leiviskä, A., Masoud, A., Mäkelä, K. & Fernström, P.) sekä Ohjaamotoiminnan

vaikuttavuutta selvittää MONET-raportti: [Monialaisen yhteistyön vaikuttavuuden arviointi nuorten työllistymistä edistävissä palveluissa](#)

Kuntalaisvaikutukset – alle 30-vuotiaat

Hanke kuuluu ESR-haussa toimintalinjaan 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyden torjunta sekä erityistavoitteeseen 10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen.

Kaikki hankkeen oletetut vaikutukset ovat siis positiivisia, joiden oletetaan edistävän alle 30-vuotiaiden nuorisotyöttömyyttä selvästi.

- KUNTO-hankkeen vaikuttavuuden mittaamiseksi tarkkojen numeeristen tavoitteiden asettaminen on kuitenkin vaikeaa.
- Esimerkiksi kuntakokeiluiden valtakunnalliseen käynnistämiseen liittyvä työllisyyskehityksen hetkellinen suvantovaihe keväällä 2021 saattaa viivästyttää samalla KUNTO-hankkeen vaikuttavuuskehitystä.

Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 - 2023

KUNTO -hanke rakentaa Lahden seudulle ketteriä kunnallisia tukipalveluita osaksi alueen parhailaan voimakkaasti uudistuvaa työllisyyden hoitoa ja nuorille tarjottavaa tukea.

- Hanke kytketään vahvasti osaksi vuonna 2021 maaliskuussa käynnistynyttä Lahden seudun työllisyyden kuntakokeilua. Tästä saadaan jatkossa merkittävää synergiaetua.
- Hanke tekee tiivistä yhteistyötä kehittyvän Ohjaamotoiminnan kanssa.
- KUNTO-hanke on mukana uudistuksessa, missä etsitään ennaltaehkäiseviä työllisyystoimia nuorille sekä aiempaa suurempia väyliä työelämään.
- Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden lukumäärät hankkeen keston ajalta työmarkkina-aseman mukaan, työttömät (ml. pitkäaikaistyöttömät):
  - Alle 25-vuotiaita 250
  - 25-29-vuotiaita 200
  - Yhteensä 450

KUNTO-hankkeen valmistelussa on tehty myös sukupuolianalyysia. Analyysissa on hyödynnetty [THL:n sukupuolivaikutusten tarkistulistaa](#). Toteutettavissa toimenpiteissä huomioidaan yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo tasavertaisella kohtelulla ja neuvonnalla, kuitenkin sukupuolten erityispiirteet huomioiden. Analyysissa ei erotella lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia, koska odotuksena on, että vaikuttavuutta saadaan teemoihin jonkun verran jo hankkeen aikana eli 2021 – 2023.

Miehiä on hakijoista enemmistö (57 %) ja naisia (43 %) (Lähde: TEM/URA, vko 7/21). Sukupuolten erityispiirteet huomioidaan esimerkiksi viestinnässä.

Johdanto KUNTO-hankkeen sukupuolivaikutusten arviointiin

Hanke ehkäisee kokonaisvaltaisesti syrjintää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella

- Hankkeessa annetaan tarpeen mukaista ja intensiivistä hyvinvointiohjausta *ammattimaisesti terveydenhoitajilta* (työkykykoordinaattorit).

Hanke edistää sukupuolten tasa-arvoa

- Hankkeen työkykykoordinaattoreilla terveydenhoitajalla on koulutuksensa puolesta erinomainen valmius antaa sukupuolten erityispiirteet huomioivaa ohjausta. Myös hankkeen yrityskoordinaattorit kiinnittävät huomiota sukupuolten tasa-arvon edistämiseen yritysten rekrytoinneissa.

Tasa-arvon toteuttamiseksi ei tarvita sukupuolen mukaan kohdennettuja erityisratkaisuja.

Väkivalta ja häirintä

- Hankkeen yrityskoordinaattorit ovat mukana yhteistyössä yrittäjien kanssa torjumassa esimerkiksi sukupuolen perusteella tehtävää häirintää työpaikalla.

Työ ja toimeentulo

Hankkeen toimenpiteillä on vaikutuksia sukupuolten asemaan työelämässä

- Naisia kannustetaan ennakkoluulottomasti perinteisesti miesvaltaisille työpaikoille ja päinvastoin

Hankkeen toimenpiteet vaikuttavat vahvasti eri tavoin työllisyyteen tai yrittäjyyteen eri toimialoilla

- Hanke pyrkii vastaamaan työnhakijoiden ja työpaikkojen kohtaanto-ongelmaan eli hanke vaikuttaa pitkällä aikavälillä myönteisesti

Julkisten palveluiden mukaiset etuudet edistävät sukupuolten taloudellista asemaan tasapuolisesti

- Rekrytoinneissa annetaan yrittäjälle ohjausta tarpeen mukaan sukupuolten tasa-arvon edistämiseen palkkauskysymyksissä.

Työelämän sukupuolen mukaisen eriytymisen lieventämiseksi ei tarvita erityisratkaisuja.

Perheet ja vanhemmuus

Hanke ei suoraan tue vanhemmuutta ja mahdollisuuksia perustaa perhe, mutta hanke:

- Edistää riittävän toimeentulon hankkimista perheelle sekä työn ja perheen yhteensovittamista
- Kannustaa perhevapaiden ja hoivavastuun tasaisempaan jakamiseen perheissä.
- Antaa ohjausta esimerkiksi erilaisiin osatyöratkaisuihin, joissa myös mahdolliset täydentävät etuudet on linkitetty riittävän toimeentulon varmistamiseksi (yrityskoordinaattorit yhteistyössä kuntakokeilun verkostot).

Koulutus ja kasvatus

Hanke tukee tasa-arvoisesti ammatillista kehitystä, koska työpaikoilla tapahtuvassa rekrytointiin tähtäävissä räätälöidyissä koulutuksissa sukupuolten erityispiirteet otetaan huomioon

Kulttuuri ja media

Hanke tukee tasapuolisesti kaikkien sukupuolten mahdollisuuksia vapaa-ajan käyttöön ja harrastuksiin (työkykykoordinaattoreiden hyvinvointiohjaus).

Hyvinvointi ja terveys

Hankkeella on erityisesti vaikutuksia eri sukupuolten psyykkiseen tai fyysiseen terveyteen, hyvinvointiin tai hyvinvoinnin jakautumiseen

- Työkykykoordinaattoreiden hyvinvointiohjaus
- Hanke ottaa huomioon sukupuolen mukaiset erot terveyden ja hyvinvoinnin riskitekijöissä - mm. fyysisesti raskas työ vs henkilön fyysiset edellytykset
- Hanke kaventaa sukupuolten välisiä ja sisäisiä terveyseroja – matalankynnyksen terveyspalvelut ovat kaikkien alle 30-vuotiaiden kuntakokeilun asiakkaiden käytössä
- Hanke vahvistaa kaikkien sukupuolten sosiaalista osallisuutta ja hyvinvointia

Hankkeessa ei tarvita erityisiä toimenpiteitä eri sukupuolten tarvitseman tuen ja palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi

- Sukupuolten moninaisuutta ei ole erityisesti otettu huomioon palveluissa
- Ohjaus tarpeen mukaan, koska mm. muunsukupuolisista ei ole luotettavaa tilastotietoa riittävästi saatavilla, jotta ryhmä voidaan huomioida palveluissa etukäteen

Valta ja päätöksenteko

Hankkeella on hieman erilaisia vaikutuksia eri sukupuolten osallistumis- tai vaikutusmahdollisuuksiin

- Nuorten miesten enemmistö asiakkaissa otetaan tietyin erityisjärjestelyin huomioon, mm. vertaistapaamiset ja infotilaisuudet nuorille miehille
- Toisaalta järjestetään myös nuorille naisille omia infotilaisuuksia esimerkiksi aiheesta kotiäitien töihin paluu ja teknologia-alalle kannustaminen (ym. perinteisesti miesvaltaiset alat)

Hanke antaa uutta ja hiljaista tietoa avoimille työmarkkinoille suuntautuvasta nuorten työllisyydenhoidosta tilanteesta, jossa nuorella saattaa olla myös eritasoisia terveydellisiä esteitä.

- Osa terveydellisistä esteistä saattaa olla sukupuolisidonnaisia, esimerkiksi mielenterveyden ongelmassa
- Saadun tiedon avulla edistetään sukupuolten mahdollisuutta osallistua tasapuolisesti asiaan liittyvään päätöksentekoon; ts. asiakaspalautetta ja kehittämissuhteita kerätään säännöllisesti ja ne viedään kuntalaispalautteena päätösvalmisteluun tiedoksi.

Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin

KUNTO-toimintamallin on tarkoitus jäädä pysyväksi Lahden kaupungin koordinoimaksi toiminnaksi hankekauden jälkeen. Kuntalaisnäkökulmasta pitkän aikavälin tavoitteena on rakentaa Euroopan ympäristöpääkaupunkiin KUNTO-toimintamallin pohjalta ennaltaehkäisevä ja sosiaalisesti kestävä työllisyyden toimintamalli alle 30-vuotiaille. Malli vastaa Lahden vakaviin sosiaalisiin ja työllisyyden haasteisiin. **Pitkällä aikavälillä 2023 toimintamallia on syytä laajentaa koskemaan myös kaikkia yli 30-vuotiaita.**

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 - 2023

KUNTO-hankkeessa on iso työntekijämäärä (8). Tällä on käynnistysvaiheessa *selviä vaikutuksia kaupungin työllisyys- ja henkilöstöpalveluille*, koska hankkeen käynnistäminen edellyttää kohtuullista perehdytysresurssia. Mahdollisuuksien mukaan hanke osallistuu kuntakokeilun jo pyöriviin palaveri-, ym. rutiineihin.

Hankkeessa kehitetään sote- ja työnantajayhdyspintoja työllisyyden ekosysteemiin, joten hankkeella on jo lyhyellä aikavälillä *vaikutusta organisaation rakenteisiin*. Rakenteet eivät ole ns. virallisia organisaatiokaavioita, vaan verkostomaisia, toiminnallisia ja dokumentoituja yhteistyön tapoja.

Työkykykoordinaattoreiden rekrytointi

Hankkeessa käynnistetään uudenlainen kunnallinen sosiaali- ja terveystyöyhteistyön yhdyspintamalli ja nuorten työkyvyn edistämisen palvelutiimi, joka koostuu työkykykoordinaattoreista (terveydenhoitaja/sairaanhoitaja), ns. nopean toiminnan työkykyjoukoista.

- Palvelumallin ja tiimin tehtävä on tarjota matalan kynnyksen työkyvyn ja hyvinvoinnin valmennus- ja tukipalveluita ja edistää nuorten työkykyä.
- Erityishuomiota kiinnitetään esimerkiksi mielenterveyden tuen uusiin malleihin.
- Palvelu ennaltaehkäisee syrjäytymistä, vahvistaa hyvinvointia ja tukee asiakkaiden ohjautumista avoimille työmarkkinoille tai oikeanlaisiin jatkopalveluihin (erit. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän lakisääteiset palvelut) asiakkaan tarpeen niin vaatiessa.

Palvelumalli tavoittelee melko suuria nuorten asiakasvolyymeja nopealla ja dynaamisella otteella, tarkalla terveystyöyhteistyön tunnistamisella sekä tulevaisuuteen suuntautuneella intensiiviohjauksella.

Yrityskoordinaattoreiden rekrytointi

Nuorten työkyvyn tukemisen lisäksi hanke rakentaa ketteriä urapolkuja työelämään.

- Hankkeessa käynnistetään kunnallinen yritys- ja työnantajapalveluiden yhdyspintamalli, joka edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien nuorten työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja palvelee alueen yrityksiä osaajien löytämisessä ja rekrytoinnissa.
- Palvelumalliin ja tiimiin rekrytoitavat yrityskoordinaattorit tekevät tiivistä yhteistyötä työkykykoordinaattoreiden kanssa ja toimivat kontaktipisteenä alueen yritysten suuntaan.

Yhteisenä tavoitteena on edistää nuorten pääsyä avoimille työmarkkinoille hyödyntämällä luovia ja molempia osapuolia tukevia joustavia työllistämisen tapoja (ml. osa-aikatyöratkaisut ja osatyönantajuus).

Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin

Pitkällä aikavälillä hankkeen toimintamalli on tarkoitus vakinaistaa, joten henkilöstön vakinaistamiseen on syytä varautua 2023 eteenpäin.

- Samalla tehdään tilannearvio siitä, millaisia pysyvämpiä vaikutuksia toimintamallilla on työllisyyden organisaatorakenteisiin.
- Sote-yhteistyö säilyy todennäköisesti verkostoimaisena ei-lakisääteisen ja lakisääteisen palvelun hybridinä.
- Työnantaja- ja yritys-yhteistyössä voi sen sijaan syntyä yllättäviäkin paikallisia sekä valtakunnallisia rakenteellisia uudistuksia.
- Yhteistyö esimerkiksi Välittäjä Oy:n kanssa voi avata uusia mahdollisuuksia.

Ympäristövaikutukset

KUNTO-hankkeessa pääpainopiste on sosiaalisen kehityksen vahvistumisessa. Ympäristönäkökulma ei ole hankkeessa keskeinen, joten tarkempaa ympäristövaikutusten ennakoarviointia tai hiilijalanjäljen laskemista ei ole aiheesta tehty.

Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 – 2023

Ympäristövaikutuksia on jonkun verran KUNTO-hankkeen yritysysteistyössä, jossa suositetaan mahdollisuuksien mukaan digitaalista vuorovaikutusta perinteisempien yrityskäyntien sijasta.

Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin

Pitkällä aikavälillä tarkempi ympäristövaikutusten arviointi on tarpeellinen. Yritysysteistyö tiivistyy jatkossa merkittävästi, eikä kaikista yrityskäynneistä ole mahdollista luopua. Esimerkiksi sähköistetyn liikenteen ja sähköautojen käytön mahdollisuuksia yrityskäyntien toteuttamiseksi selvitetään (vrt. kotihoito).

Talousvaikutukset

Lyhyen aikavälin vaikutukset 2021 - 2023

KUNTO-hankkeelle oletetaan myönteisiä talousvaikutuksia jo lyhyellä aikavälillä. Jo muutaman pitkäaikaistyöttömän ja vaikeasti työllistyvän nuoren saaminen avoimille työmarkkinoille näkyy positiivisesti työmarkkinatuen kuntaosuuksien pienenemisenä. Kuukausittain Lahden kaupunki maksaa yleensä yli 1 meur pitkäaikaistyöttömistä työmarkkinatuen kuntaosuuksia eli ns. sakkomaksuja (Kuva 1.). Työmarkkinatukien kuntaosuuksien kehitys on myös yksi työllisyyden kuntakokeilun valtakunnallinen seurantamittari.

Kuva 1. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat ja maksetut etuudet. [Lähde: Kelasto](#)

Lahti

Aika	Saajat	Maksetut etuudet euroa	Korvatut päivät	Kunnan osuus euroa
2021-03	3 599	2 926 113	83 884	1 787 125
2021-02	3 461	2 427 468	69 434	1 488 545
2021-01	3 512	2 524 323	72 250	1 540 741
2020-12	3 467	2 740 988	78 633	1 678 823
2020-11	3 356	2 312 642	66 735	1 415 866
2020-10	3 429	2 512 037	72 633	1 529 683
2020-09	3 493	2 657 572	75 614	1 622 894
2020-08	3 455	2 485 618	71 219	1 507 183
2020-07	3 530	2 880 350	81 809	1 744 830
2020-06	3 492	2 607 315	74 549	1 582 297
2020-05	3 367	2 444 914	70 330	1 482 537
2020-04	3 256	2 514 953	72 663	1 533 055
2020-03	3 153	2 248 270	65 576	1 375 969

Lyhyellä aikavälillä hanke kattaa pääosin henkilöstön rekrytointikustannukset. Hankkeessa kehitettävä toimintamalli on tarkoitus hankekauden jälkeen vakinaistaa, mikä on huomioitava taloussuunnittelussa riittävän ajoissa.

Talousvaikutukset sisältävät myös **yrittäjävaikutukset**. Hankkeessa yritysten on tarkoitus saada osaavaa työvoimaa. Vaikka suoraa rekrytointia esim. työkokeilujakson päätteeksi ei yksittäisen henkilön kohdalla tapahtuisikaan, työnantajayhteistyö kehittyi ja yrittäjien tuntemus vaikeammin työllistyvistä nuorista lisääntyi. KUNTO-hankkeeseen osallistuvien yritysten lukumäärä on arvioitu seuraavasti:

- Mikroyritys 80
- Pieni yritys 20
- Keskisuuri yritys 5
- Suuryritys 3
- Yhteensä 108

Pitkän aikavälin vaikutukset 2023 eteenpäin

Pitkällä aikavälillä vaikutusten odotetaan olevan merkittäviä työmarkkinatuen kuntaosuuksien vähenemisenä (ks. edellä ns. sakkomaksut / Kelasto).

